

BÜEFAD

BARTIN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

Uluslararası Hakemli Dergi

XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf
Öğretmenliği Eğitimi
Sempozyumu Özel Sayısı
(21-23 Mayıs 2015, Bartın/TÜRKİYE)

*Special Issue on XIV. International
Participation Symposium of
Primary School Teacher Education
(21-23 May, 2015 - Bartın, TURKEY)*

BARTIN UNIVERSITY
JOURNAL
OF FACULTY OF
EDUCATION
International Refereed Journal

ISSN 1308-7177

BARTIN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

BARTIN UNIVERSITY JOURNAL OF FACULTY OF EDUCATION

ISSN:1308-7177

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ / INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL

XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı

Special Issue on XIV. International Participation Symposium of Primary School Teacher Education (21-23 May, 2015)

Sahibi

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Adına
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ (Dekan)

Editör

Yrd. Doç. Dr. Sedat BALLYEMEZ

Editör Yardımcısı

Arş. Gör. Dr. Gamze YAVUZ KONOKMAN

Alan Editörleri

Prof. Dr. Çetin SEMERCİ
Doç. Dr. Necati HIRÇA
Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK
Yrd. Doç. Dr. Ayla ÇETİN DİNDAR
Yrd. Doç. Dr. F. Gizem KARAOĞLAN YILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN
Yrd. Doç. Dr. Harun ER
Yrd. Doç. Dr. Neslihan USTA
Yrd. Doç. Dr. Sinem TARHAN
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK
Yrd. Doç. Dr. Süreyya GENÇ
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KARA

Yabancı Dil Sorumlusu

Yrd. Doç. Dr. Özge GÜN

Yayıma Hazırlık

Arş. Gör. Arzu ÇEVİK
Arş. Gör. Ömer KEMİKSİZ

Sekretarya

Arş. Gör. Hasan Basri KANSIZOĞLU

Teknik Sorumlular

Yrd. Doç. Dr. Ramazan YILMAZ
Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI

İletişim

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
74100 BARTIN – TÜRKİYE
e-posta: buepad@bartin.edu.tr
Tel: +90 378 223 54 59

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BÜEFAD), yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Owner

On Behalf of Bartın University Faculty of Education
Prof. Firdevs GUNES (Dean)

Editor

Asst. Prof. Sedat BALLYEMEZ

Editor Assistant

RA. Gamze YAVUZ KONOKMAN

Field Editors

Prof. Cetin SEMERCI
Assoc. Prof. Necati HIRCA
Assoc. Prof. Nuriye SEMERCI
Asst. Prof. Ayse Derya ISIK
Asst. Prof. Ayla CETIN DINDAR
Asst. Prof. F. Gizem KARAOGLAN YILMAZ
Asst. Prof. Gulsun SAHAN
Asst. Prof. Harun ER
Asst. Prof. Neslihan USTA
Asst. Prof. Sinem TARHAN
Asst. Prof. Suleyman Erkam SULAK
Asst. Prof. Sureyya GENC
Asst. Prof. Yilmaz KARA

Foreign Language Specialist

Asst. Prof. Ozge GUN

Preparing for Publication

RA. Arzu CEVIK
RA. Omer KEMIKSIZ

Secretary

RA. Hasan Basri KANSIZOGLU

Technical Assistants

Asst. Prof. Ramazan YILMAZ
RA. Baris CUKURBAS

Contact

Bartın University Faculty of Education
74100 BARTIN – TURKEY
e-mail: buepad@bartin.edu.tr
Tel: +90 378 223 54 59

Bartın University Journal of Faculty of Education (BUJFED) is a international refereed journal that is published two times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

Kapak: Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI – Öğr. Gör. Hüseyin UYSAL

Dizin / İndeks

ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı, EBSCOHOST, Index Copernicus, Proquest Education Journals Database, Modern Language Association, Citefactor, The Directory of Research Journal Indexing, Open Academic Journal Index, Ulrich's Periodicals Directory

SEMPOZYUM BİLİM KURULU / SYMPOSIUM SCIENTIFIC COMMITTEE

- Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ (Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Ahmet SABAN (Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Ali AZAR (Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Ali Rıza AKDENİZ (Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU (Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ (Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. B. Ünal İBRET (Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK (Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Çetin SEMERCİ (Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Cevat CELEP (Kocaeli Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Firdevs KARAHAN (Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Hayati AKYOL (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. İbrahim BİLGİN (Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. İsa KORKMAZ (Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. M. Dursun ERDEM (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Mehmet BAHAR (Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ (Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN (Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜK (R. Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Mehmet KUTLU (Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Mimar TÜRKKAHRAMAN (Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Murat ALTUN (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Mustafa ERGÜN (Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Mustafa SAFRAN (Öğretmen Yetiştirme Grubu Yürütücüsü / Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Ramazan SEVER (Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Rifat ÇOLAK (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Salih ÇEPNİ (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Sebahattin ARIBAŞ (Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Sefer ADA (Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. Selahattin TURAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)
Prof. Dr. Selma YEL (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Ali MEYDAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN (Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Bekir BULUÇ (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Emre ÜNAL (Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Erol DURAN (Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Fatma Susar KIRMIZI (Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Kasım YILDIRIM (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Mehmet TURAN (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Muammer YILMAZ (Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Mustafa ULUSOY (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Necati HIRÇA (Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Nil DUBAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ (Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi)

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi - Bartın University Journal of Faculty of Education
XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı
Special Issue on XIV. International Participation Symposium of Primary School Teacher Education (May 21-23, 2015)

Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Doç. Dr. Turan TEMUR (Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Yrd. Doç. Dr. Gülhiz PİLTEN (Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi)
Yrd. Doç. Dr. Kemal KÖKSAL (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi)
Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan KURU (Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Yrd. Doç. Dr. Yalçın BAY (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi)
Yrd. Doç. Dr. Yasemin KUŞDEMİR (Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi)

ÇAĞRILI KONUŞMACILAR / INVITED SPEAKERS

Prof. Dr. Doug HARTMAN Michigan State University
Dr. Jodene FINE Michigan State University
Prof. Dr. Kamil ÖZERK Oslo University

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU / SYMPOSIUM ORGANIZING COMMITTEE

Doç. Dr. Muammer YILMAZ (Düzenleme Kurulu Başkanı)
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KARA
Yrd. Doç. Dr. F. Gizem KARAOĞLAN YILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ
Yrd. Doç. Dr. Süreyya GENÇ
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül TURAL
Yrd. Doç. Dr. Harun ER
Yrd. Doç. Dr. Umut SARAÇ
Yrd. Doç. Dr. Özge GÜN
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK
Yrd. Doç. Dr. Ayla ÇETİN DİNDAR
Yrd. Doç. Dr. Burçin GÖKKURT
Yrd. Doç. Dr. Cemal TOSUN
Yrd. Doç. Dr. Fatma ÜNAL
Yrd. Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN
Yrd. Doç. Dr. Neslihan USTA
Yrd. Doç. Dr. Ramazan YILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Seçil Eda KARTAL
Yrd. Doç. Dr. Sema SULAK
Öğr. Gör. Hüseyin UYSAL
Öğr. Gör. Övgü ÖZPARLAK
Öğr. Gör. Reha SARIKAYA
Arş. Gör. Ahmet Volkan YÜZÜAK
Arş. Gör. Arzu ÇEVİK
Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI
Arş. Gör. Bekir GÜLER
Arş. Gör. Davut GÜREL
Arş. Gör. Eda AKDOĞDU
Arş. Gör. Eda ÇÜRÜKVELİOĞLU
Arş. Gör. Ensar AYDIN
Arş. Gör. Fatih TAŞ
Arş. Gör. Hasan Basri KANSIZOĞLU
Arş. Gör. İbrahim ÇELİK
Arş. Gör. Murat TEKİROĞLU

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi - Bartın University Journal of Faculty of Education
XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı
Special Issue on XIV. International Participation Symposium of Primary School Teacher Education (May 21-23, 2015)

Arş. Gör. Ömer KEMİKSİZ
Arş. Gör. Tuğba UYGUN
Arş. Gör. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

ÖNEMLİ TARİHLER/ IMPORTANT DATES

Bildiri Özeti Son Gönderme Tarihi <i>01 Ekim 2014 - 10 Nisan 2015</i>	Abstract Submission <i>October 01, 2014 – April 10, 2015</i>
Kabul Edilen Bildirilerin İlanı <i>12 Nisan 2015</i>	Notification of Acceptance <i>April 12, 2015</i>
Erken Kayıt Son Tarih <i>17 Nisan 2015</i>	Early Registration Deadline <i>April 17, 2015</i>
Tam Metin Son Gönderme Tarihi <i>15 Haziran 2015</i>	Full Text Submission <i>June 15, 2015</i>
Sempozyuma Kayıt Son Tarih <i>16 Mayıs 2015</i>	Standard Registration Deadline <i>May 16, 2015</i>
Program İlanı <i>18 Mayıs 2015</i>	Notification of Programme <i>May 18, 2015</i>
Sempozyum Tarihi <i>21-23 Mayıs 2015</i>	Symposium <i>May 21-23, 2015</i>
Sempozyum Salonları <i>Bartın Üniversitesi Merkez Kampüsü</i> <i>BARTIN - TÜRKİYE</i>	Symposium Salons <i>The Main Campus of Bartın University</i> <i>BARTIN - TURKEY</i>

SUNUŞ

Değerli Meslektaşlarım,

Bu yıl “**14. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (USOS 2015)**” Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi ev sahipliğinde yapılmıştır.

Ülkemizde 1994 yılından bu yana çeşitli eğitim fakülteleri tarafından 13 kez düzenlenen, bilimsel niteliği, eğitsel değeri ve mesleki eğiticiyi yönüyle önemli bir saygınlığa ulaşan bu Sempozyumun 14.sünü **21-23 Mayıs 2015** tarihleri arasında Bartın’da yapmanın büyük gururunu ve heyecanını yaşadık.

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği dil, zihinsel ve sosyal becerileri geliştirmeleri, eğitim biliminin çağdaş yaklaşım, yöntem ve tekniklerini özümsemeleri ve en önemlisi de 21. yüzyılın becerilerine sahip olmaları üzerinde önemle durmaktayız. Bu anlayışla düzenlediğimiz Sempozyumun amacı, Sınıf Öğretmenliği eğitimine yönelik bilimsel çalışma, uygulama ve deneyimleri paylaşmak, bu alanda çalışan akademisyen, öğretmen ve öğrencileri bir araya getirerek bilimsel ve sosyal etkileşimi üst düzeye çıkarmak, aralarında işbirliği ve eşgüdüm sağlamak, yeni bakış açıları ve çalışma alanları oluşturmaktır.

Sempozyumun bilimsel niteliğini arttırmak için yurt dışından ve yurt içinden alandaki en iyi bilim insanların sempozyuma katılımı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenliğinin güncel sorunlarını ayrıntılı olarak tartışmak ve değerlendirmek için gerekli bilimsel ortamlar oluşturulmuştur. Bu kapsamda sempozyumda, davetli bildiriler, konferanslar, paneller, poster sunumları ve atölye çalışmalarına yer verilmiştir. Kısaca bilimsel ve sosyal etkileşimi zengin bir sempozyum gerçekleştirilmiştir. Sempozyum süresince alandaki güncel bilgiler paylaşılmış, tartışılmış, özgün ve yeni fikirlere ulaşılmış ve bu eğitimin tüm paydaşlarının bilgisine sunulmuştur.

Sempozyum sonunda katılımcılar tarafından gönderilen bildiri tam metinleri, yeniden hakem incelemesinden geçirilmiş ve olumlu olarak değerlendirilenler bu özel sayıda yayımlanmıştır.

Geleceğin öğretmenlerini yetiştirme açısından büyük önem taşıyan bu Sempozyuma bildiri, panel, konferans gibi sunumlarla veya dinleyici olarak katılan ve bize destek veren tüm katılımcılara, Fakültemiz adına teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımızla

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ
Bartın Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dekanı

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ - Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK - Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI Mobil Öğrenme Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Tablet Bilgisayar Kullanma Becerilerine Etkisi <i>The Effect of Mobile Learning Applications Using Tablet Computer Skills of Candidates Teachers</i>	1 - 10
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13193	
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ - Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI - Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK Bilgi Teknolojisinden Beyin Teknolojisine: Mobil Öğrenme Projesinin Değerlendirilmesi <i>Evaluation of the from Knowledge Technology to Brain Technology Mobile Learning Project</i>	11 - 18
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13194	
Doç. Dr. Hakan UŞAKLI Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokul Öğrencilerine Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerini Tanıtmalarına İlişkin Görüşleri <i>Opinions of Faculty Elementary School Teaching Students on Introducing of Social Emotional Learning to Primary School Students</i>	19 - 31
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13195	
Doç. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ - Tuğba Cevriye ÖZKARAL Sosyal Bilgiler 4-5. Sınıf Programı ve Ders Kitaplarının Yer Temelli Eğitim Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi <i>Evaluating the Social Studies Syllabus, and the Textbooks for Grades 4 and 5 According to the Place-Based Education Approach</i>	32 - 43
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13196	
Doç. Dr. Barış ÇAYCI – Filiz ALTUNKESER Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Anlayışa Yönelik Tutumları İle Etkililiğine Yönelik Görüşleri <i>Opinions for Efficiency and Attitudes towards Constructivist Approach of Teacher Candidates</i>	44 - 61
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13197	
Yrd. Doç. Dr. Soner DOĞAN - Hilal ÇALMAŞUR - Duran DEMİR Sınıf Öğretmenlerinin Liderlik Kavramına ve İlkokul Yöneticilerinden Bekledikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri <i>Classroom Teachers' Opinions on the Concept of Leadership and Leadership Behaviour They Expect from Primary School Administrators</i>	62 – 73
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13198	
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ANILAN – Gamze KAYACAN Sınıf Öğretmenlerinin Gözüyle Kaynaştırma Eğitimi Gerçeği <i>The Reality of Inclusive Education through Classroom Teachers</i>	74 - 90
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13199	
Doç. Dr. Mehmet TURAN – Arş. Gör. Emir Feridun ÇALIŞKAN Organik Oyunlar ve Organik Oyun Alanları <i>Organic Games and Organic Playgrounds</i>	91 - 96
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13200	
Doç. Dr. Muammer YILMAZ – Ali Murat DARICAN Okumaya Hazıroluşluğun İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarına İlişkin Tutumlarına Etkisi <i>The Effects of Reading Readiness on Primary School 4th Grader's Attitudes about their Reading Habits</i>	97 - 110
Doi: 10.14686/BUFEFAD. 2015USOSOzelsayi13201	
Yrd. Doç. Dr. Mustafa KALE – Serkan DEMİR Birleştirilmiş ve Bağımsız Sınıflarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Toplumsal Değer Algılarının Karşılaştırılması <i>The Comparison of Social Value Perceptions of Students in Combined and Individual Classes</i>	111 - 118
Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13202	

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Doç. Dr. İjlal OCAK - Fatma GÜLEÇ ISLAK – Doç. Dr. Gürbüz OCAK İlkokul 4. Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Kavram Karikatürü Kullanımının Akademik Başarıya Etkisi <i>The Effect of Using Concept Cartoons on Students' Academic Achievement of the Primary 4th Grade Science Lessons</i>	119 - 132
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13203	
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK – Doç. Dr. Gizem SAYGILI Yaratıcılığı Geliştirme Tekniklerinin Öğrenilmesinin Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkisi <i>The Effect of Learning Creative Development Techniques on the Skills of Creative Thinking</i>	133 - 139
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13204	
Muhammet Ali ÜLKÜDÜR - Serpil DUMAN – Doç. Dr. Ahmet BACANAK Sınıf Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerilerinin Okul Müdürlerinin Çalışma Hayatı Üzerine Etkisi <i>The Influence of Primary School Teachers' Entrepreneurship Skills on Their Headmasters' Working Life</i>	140 - 151
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13205	
Doç. Dr. Osman SAMANCI - Ziya UÇAN Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Sorun Çözme Beceri Düzeylerinin İncelenmesi <i>A Research on Classroom Teacher Candidate's Abilities About Solving Social Problems</i>	152 - 162
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13206	
Arş. Gör. Perihan Gülce ÖZKAYA – Umut Can ATAŞ İlkokul Birinci Sınıf Öğrencileri: Öğretmenim Nasıl Yazıyorum? <i>Primary School First Grade Students: Teacher, How Am I Writing?</i>	163 - 169
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13207	
Doç. Dr. Nil DUBAN - Fatma GÜLEÇ ISLAK - Firdevs GÜLEÇ - Seda KONAK – Arzu ÖZTÜRK – Hatice TÜRKEÇ Fen Bilimleri Dersinde Sosyal Ağların Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri <i>Teachers' Opinions about the Using of Social Network in Science Course</i>	170 - 182
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13208	
Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN – Serdar ARCAGÖK – Derya GİRGİN SARIDAŞ – Doç. Dr. Mehmet Kaan DEMİR Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmenliği Alan Sınavına Yönelik Görüşleri <i>The Opinions of Prospective Classroom Teachers towards the Field Exam of Classroom Teaching</i>	183 - 194
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13209	
Yrd. Doç. Dr. Perihan ŞARA - Ümran GÜNEY Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin İletişim Becerileri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Eşme İlçesi Örneği <i>A Study of Primary and Secondary Teachers' Communicative Skill Levels in Terms of Various Factors: Sample Case Eşme</i>	195 - 205
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13210	
Doç. Dr. Murat AŞICI - Başak İNCE - Semra AKYOL Fen ve Teknoloji Dersinde Bir Öğretim Materyali Olarak Bilgilendirici Kitapların Kullanımı: İlkokul 4. Sınıf Örneği <i>Using Informative Books as A Teaching Material at Science Lessons: The Case of Elementary 4th Grade</i>	206 - 222
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13211	
Doç. Dr. Muammer YILMAZ – Songül AKLAR Planlı Yazma ve Değerlendirme Modelinin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kompozisyon Yazma Becerilerine Etkisi <i>The Effect of Planned Writing and Evaluation Model on Enhancing 5th Grade Students' Composition Writing Skills</i>	223 – 234
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13212	
Berat DEMİRTAŞ - Yahya OĞUZ – Doç. Dr. Lütfi ÜREDİ – Doç. Dr. Sait AKBAŞLI Yapılandırmacı Öğrenme Ortamları Değerlendirmesi <i>Constructivist Learning Environment Assessment</i>	235 – 245
Doi: 10.14686/BUFEAD.2015USOSOzelsayi13213	

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Öğrt. Gör. Esra SEVER - Doç Dr. Aysel MEMİŞ – Semra SEVER Pertev Naili Boratav'ın Zaman Zaman İçinde Masal Kitabının Değerler Açısından İncelenmesi <i>Investigating Pertev Naili Boratav's Fairytale Book of "Zaman Zaman İçinde" in Respect of Values</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13214	246 – 263
Doç. Dr. Mehmet TURAN – Öğrt. Gör. Diyaddin ALP – Arş. Gör. Esat YILDIRIM – Turan TURAN – Erol ERDEM – İbrahim CELAYİR – Selçuk KÜPÇÜ –Kübra BABACAN Okuma Uzmanlığına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri <i>Opinions of Class Teachers about Reading Expertise</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2018USOSOzelsayi13215	264 – 275
Doç. Dr. Muammer YILMAZ – Yadigar ÇAKIR İlköğretim İkinci Kademedeki (6–7. Sınıf) Öğretmen ve Öğrencilerin Bitişik Eğik Yazıya İlişkin Görüşleri <i>Opinions of the Primary Second Stage (6th and 7th Class) Teachers and Students Related to Cursive Italic Handwriting</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13216	276 – 297
Nazan ÖZTÜRK Saygı Değerine İlişkin Öğrenci Görüşleri <i>Students Opinions about Respect Value</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13217	298 – 305
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK – Arş. Gör. Arzu ÇEVİK – Yasemin SÖNMEZ Sınıf Öğretmenlerinin Hikâye Yazma Becerilerinin İncelenmesi <i>Examining the Story Writing Skills of Preservice Primary Teachers</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13218	306 – 317
Arş. Gör. Berfu KIZILASLAN TUNÇER – Gülcan ERDEN Boşluk Doldurma Testlerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Düzeylerini Belirlemede Kullanılabilirliği <i>The Utility of Cloze Tests for Primary School 4th Grade Students' Reading Comprehension Level</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13219	318 – 324
Murat ÇAVUŞOĞLU – Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ Anne Babaların BİLSEM'e Devam Eden Özel Yetenekli Çocuklarına İlişkin Görüşleri (Bartın İli Örneği) <i>The Opinions of the Parents about Their Children with Special Talents Attending in the Centre of Science and Art (Sample of Bartın Province)</i> Doi: 10.14686/BUFEFAD.2015USOSOzelsayi13220	325 – 335

Doi: 10.14686/BUEFAD.2015USOS0zelsayi13198

Sınıf Öğretmenlerinin Liderlik Kavramına ve İlkokul Yöneticilerinden Bekledikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri*

Soner DOĞAN, Yrd. Doç. Dr, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, snr312@gmail.com

Hilal ÇALMAŞUR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, hilal_calmasur@hotmail.com

Duran DEMİR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, durandemirr@hotmail.com

Öz: Bu araştırmanın amacı, liderlik kavramının ve ilkökul yöneticilerinden beklenen liderlik davranışlarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Nitel durum araştırma metodu kullanılan çalışmada veriler maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenen ve Sivas il merkezinde görev yapan 20 sınıf öğretmeninden, araştırmada kullanılmak üzere geliştirilen, bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlemesi içerik ve betimsel analiz yöntemleriyle araştırma öncesi oluşturulan çözümleme kriterlerine göre yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin liderlik kavramını tanımlarken en çok kullandıkları kelime “yönlendirme” olurken, liderlik tanımına ilişkin kullanılan kavramların liderlik davranışlarına göre dağılımında, bu kavramların en çok etik liderlik bölümünde yer aldığı görülmüştür. Öğretmenlerin okul yöneticilerinden bekledikleri liderlik davranışlarında en çok kullandıkları kelime “adalet” olurken, okul yöneticilerinden beklenen liderlik davranışlarına ilişkin kullanılan kavramların liderlik davranışlarına göre dağılımında, bu kavramların en çok etik liderlik bölümünde yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Sınıf Öğretmeni, Okul Yöneticisi, 4+4+4 Eğitim Sistemi

Classroom Teachers' Opinions on the Concept of Leadership and Leadership Behaviour They Expect from Primary School Administrators

Abstract: The aim of this study is to evaluate the concept of leadership and the leadership behaviour expected from primary school administrators according to the classroom teachers' opinions. Within the study conducted using qualitative case study method, the data were collected from 20 classroom teachers determined by the maximum variation sampling and working in the central district of Sivas through a questionnaire developed for use in the study. The data obtained were analysed according to the analysis criteria determined prior to the research through content and descriptive analysis. According to the research findings, the word which is most commonly used by the teachers was "guidance" while defining the concept of leadership and, in terms of the distribution of the concepts used regarding the definition of leadership according to the leadership behaviour, these concepts were found to be mostly included within the ethical leadership section. The word which is most commonly used by the teachers was "justice" concerning the leadership behaviour they expect from the school administrators and in terms of the distribution of the concepts used regarding the leadership behaviour expected from the school administrators according to the leadership behaviour, these concepts were found to be mostly included within the ethical leadership section.

Key Words: Leadership, Classroom Teacher, School Administrator, Leader Concept, 4+4+4 Educational System

* Bu makale, 21 – 23 Mayıs 2015 tarihinde Bartın’da düzenlenen XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan sözlü bildiriden üretilmiştir.

1.GİRİŞ

Toplumsal değişimlerin bir örgüt türü olan okullar üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Öğrenen organizasyonlar olan okulları yönetmek için ihtiyaç duyulan niteliklerin ortaya çıkarılmasında okul yöneticileri ve öğretmenlerin belirsizliklerle başa çıkma çabalarının önemi büyüktür. Değişimin sağlanıp köklü bir reformun uygulanabilmesi için ön planda misyon ve vizyon sahibi bir liderin bulunması örgütün geleceği için olmazsa olmazlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle okullarda veya başka kurumlarda değişimin baş destekçisi ve öncüsü olarak algılanan güçlü liderler olmadan değişimi gerçekleştirmek imkansızdır. Schlechty' (2014) göre, değişim küçük ya da büyük olsun bir kişinin yapabileceğinden daha fazla liderlik gerektirdiğinden güçlü lider ne kadar yetenekli olursa olsun liderliği paylaşmayı ve katılımcı yönetimi sağlamayı öğrenmelidir. Follet (1940) lideri, grubun yaşantılarını değerlendirip düzenleyen ve bu yaşantılar yoluyla grubun gücünden yararlanan kimse olarak tanımlamaktadır (Akt. Bursalıoğlu, 2013:204). Bennis göre lider, hem yöneten, hem de yönetilen kişidir. (Yılmaz, 2004). Tosun (2000:243) lideri; önde giden, yol gösteren, öğreten, aydınlatan; aynı zamanda birlikte olduğu kişilerin istek ve ihtiyaçlarını zamanında sezineyip, bunları örgütleyen, yaratıcı bir kişi olarak tanımlar. Bu bakımdan lider örgütün ve ortamın özelliklerini iyi kavrayan, davranışlarıyla grubun diğer üyelerinden farklılık yaratan kimsedir. Farklılığını ortaya koymak isteyen liderlerin toplumun inşası ve gelişimi için yeni sistemleri üretme zorundalığı birtakım özelliklere ve becerilere sahip olmalarını gerektirir. Çetin ve Beceren' e (2007) göre etkili bir liderde bulunması gereken özellikler şunlardır: güvenilir olma, özgüven sahibi olma, adam yetiştirme, kendini bilme, cesaretli olma, bilgi toplama, yaratıcı olma, yönetme yeteneği, strateji geliştirme, değişime ayak uydurabilme, yenilikçi ve karizma olma. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bu özelliklerin her birinin bir liderde bulunma mecburiyeti olmayacağı gibi birçoğunun bulunmasının da temsil ettiği gruba yönelik görevlerini yerine getirmede bütüncü bir nitelik kazandırmış olacaktır.

Liderlerin genellikle kabul görmüş bazı davranışları olmasına rağmen liderlik sosyal bilimlerde üzerinde çok tartışılan ve uzlaşma sağlanamayan kavramlardan biridir. Çünkü Bennis'e (1999) göre, artık idare eden değil yenilikçi; tekrar eden değil orijinal; devam ettiren değil geliştiren; siteme ve yapıya odaklanan değil insana odaklanan; denetime değil dürüstlüğe ve doğruluğa güvenen; mevcut durumu kabul eden değil mevcut duruma kafa tutan kişilere gereksinim vardır (Akt. Altınkurt ve Yılmaz, 2013:132). Bu anlamda liderlik üzerine yapılan tanımlara bakıldığında; Ergün ve Polatoğlu (1992) liderliği, insanların planlarını ve kararlarını eyleme dönüştürme sanatı olarak ifade etmektedir. Aydın'a (2000) göre liderlik, lider ile grubun diğer üyeleri arasındaki iletişim sürecidir. Koçel'e (2001) göre liderlik, belli şartlarda belli grup hedeflerini hayata geçirmek üzere bir bireyin diğerlerini harekete geçirmesi sürecidir. Şişman'a (2004) göre ise en bilindik tanımıyla liderlik, belli hedefleri gerçekleştirmek üzere diğerlerine etkileme ve harekete geçirme yeteneğidir. Açıklamalardan anlaşılacağı gibi liderlikle ilgili yapılan tanımların bazı ortak noktaları olduğu dikkat çekmektedir. Ön plana çıkan görüşler liderliğin etki gücü olduğu ve grubu ortak bir amaç için yönlendirdiğidir. Bu ortak özellikler değişen ve gelişen dünya koşullarında bugünün eğitim liderlerinin bilgili ve çok yönlü olmalarını gerektirip yeni misyon ve liderlik davranışı geliştirmelerini zorunlu kılmıştır. Böylece yeni yüzyılın okullarını yönetebilecek müdürler için gerekli olan liderlik rollerini belirlemeye çalışan araştırmalar sonucunda etik, dönüşümcü, vizyoner, öğretimsel ve geleneksel liderlik gibi farklı liderlik tipleri tanımları yapılmıştır. Farklı durumlarda ve zamanlarda grubun etkinliğini artırmaya çalışan bu liderlik tiplerinin her biri uygun şartlarda kullanılabilir.

Yeni liderlik kuramları ve yaklaşımları arasında giderek daha fazla tartışılmaya başlanan *etik liderlik*, kişisel faaliyetlerinde ve kişilerarası ilişkilerde normatif uygunluk çerçevesinde

yönetim sergileyen ve bu tarz yönlendirmeleri iki yönlü iletişim, güçlendirme ve ahlaki düşünmeye yönelterek artırmayı hedefleyen bir liderlik tarzıdır (Erdem, 2015). Sergiovanni'ye (2001) göre; etik liderlik, moral güce dayanarak astlarını etkilemeye çalışan bir liderlik biçimidir. Açıklamadan da anlaşılacağı gibi etik liderliğin en belirgin özelliği güç kaynağının moral güce dayanmasıdır. Greenfield (1986) ise etik lideri, öğretmenler üzerinde güçlü bir etki oluşturan, kendisine ve işine yönelik olarak moral bir bakış açısına sahip olan ve öğretmenlerin iş amaçlarını gerçekleştirmelerine yardım eden kişi olarak değerlendirir (Akt., Çelik, 2003). Etik liderlikte liderin rol ve davranışları, izlediği strateji ve taktikler örgütte görevlerin başarılmasının ve uyumunun sağlanmasının yanında grup üyelerinin değerlerini, inançlarını ve davranışlarını etkiler. Bu nedenle Arslantaş ve Dursun'a (2008) göre liderlerin davranışları ve izlediği stratejiler, çalışanlar tarafından etik açıdan doğru bir şekilde algılandığı zaman anlamlı olur. Çağdaş yönetim teori ve araştırmalarında büyük önem kazanan ve ilgi çeken bir diğer liderlikte dönüşümsel liderliktir. Dönüşümsel liderlik kavramı ilk olarak 1978 yılında James McGroger Burns tarafından "Dünya Sınıf Liderleri" adlı çalışmasında isimlendirilmiş, Bernard Bass tarafından savunulmuştur (Korkmaz, 2006). Özalp ve Öcal'a (2000) göre dönüşümsel liderlik, örgütte değişen çevre koşullarının gereklerine uygun bir dönüşüm süreci başlatarak yapıyı harekete geçirme; saygınlık, güven ve cesaret uyandıran özelliklerle izleyicilerin inanç, tutum ve değerlerini etkileyerek, örgütün misyon ve amaçlarına ulaşma sürecidir. Church dönüşümsel liderlik özelliklerini; kavramsal düşünme, değişikliğe açık olma, ikna edebilme ve amaç oluşturabilme olarak sıralamıştır (Zel, 2001). Karip (1998) bu özelliklere göre dönüşümcü liderlerin günlük örgütsel işlemlerin ötesinde idealleştirilmiş etki, telkinle güdüleme, entelektüel uyarma ve bireysel destek sağlama gibi davranışları kendinde topladığını ifade etmiştir. Örgütlerin geleceğine yönelik belirsizlikleri gidermesinde etkili olan bir diğer liderlik türü *vizyoner liderliktir*. Brengelmann'a (1995:26) göre vizyoner liderlik, insanları topluca etkileyebilecek ve harekete geçirebilecek vizyonları oluşturabilme ve iletme yeteneğidir. Erçetin (2000:93) vizyon sahibi liderlerin toplumlarının, örgütlerinin geleceğini düşleyen ve tasarlayan kişiler olduğunu ifade etmiştir. Çelik'e (2003) göre vizyoner liderin önemli rolleri; yön belirleme, değişme ajanı olma, sözcülük ve öğretmenlik (antrenörlük)tir. Öğretim ve programın kontrol ve koordinesine dayanan ve liderlik türlerinden biri olan *öğretimsel liderlik* Şişman'a (2004:58) göre, okul müdürü, öğretmen ve denetçilerin, okulla ilgili bireyleri ve durumları etkilemekte kullandıkları güç ve davranışları ifade etmektedir. Blase ve Blase (2000) öğretimsel liderliği, yönetsel açıdan incelendiğinde öğretmenlere yardım görevi olarak tanımlamıştır. Bir öğretim lideri olan okul yöneticisi; okulunun içinde bulunduğu eğitim sisteminin yapısal özelliklerini, toplumsal-çevresel değerleri, beklentileri, olması gerekenleri doğru bir çözümlenmeyle, öğrencileri ve personeli de katarak, geliştirdiği misyonu uygulayarak okulunun vizyonuna ulaşabilir (Akdağ, 2002). Geleneksel liderlik hakkındaki görüşler ise; yön veren, ana kararları alan ve birlikleri harekete geçiren kişiler olarak – bireysel sistematik olmayan dünya görüşüne dayamakla beraber temelde insanların güçsüzlüğü, kişisel görüşe sahip olmamaları, değişim güçlerine hakim olmamaları, sadece birkaç büyük liderin giderebileceği açlıklara sahip olmaları tezine dayanır (Senge, 1993:363).

Liderlik kavramı bağlamında, okul yöneticilerinin liderlik özellikleri okulun gelişimi açısından hayati önem taşımaktadır. Son yapılan yasal düzenlemeler ile 8 yıllık zorunlu eğitim yerine 4+4+4 eğitim sistemi getirilmiş, bu sistem ile birlikte ilköğretim okulları ilkökul ve ortaokul olarak ayrılmıştır. Bu bağlamda ilkökullar 4 yıla indirilmiş ve ortaokullardan ayrılarak bağımsız hale gelmiştir. Yönetici atama yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle birlikte 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında ilkökullara yönetici atamaları yapılmıştır. 16 yıl sonra farklı bir yapılanmaya gidilen ilkökullarda, bu yapılanmaya bağlı olarak yeni bir yönetim anlayışı da oluşmaya başlamıştır. Bu yeni yapılanma içerisinde ilkökul öğretmenlerinin, yöneticilerden beklentileri de değişmiştir. Sistemde yaşanan bu değişim süreci içerisinde sınıf öğretmenlerinin

liderlik kavramına ve okul yöneticilerinden beledikleri liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri ilkokul yönetimi ve yöneticileri açısından önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda araştırmamızın amacı, liderlik kavramının ve ilkokul yöneticilerinden beklenen liderlik davranışlarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırma Modeli

Çalışmanın nitel bölümünde durum deseni kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasının amacı belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymak iken en temel özelliği bir ya da birkaç durumun katılımcı gözlemleri, derinlemesine görüşmeler yoluyla doküman toplama ile elde edilen ve analiz edilen verilerin derinliğine ve boylamsal olarak incelenmesini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu kapsamda katılımcıların liderlik kavramına ve yöneticilerden beklenen liderlik davranışlarına ilişkin düşünceleri açık uçlu sorular aracılığıyla irdelenmiştir.

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme; görece olarak küçük bir örneklem oluşturarak bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Buna göre çalışma grubuna alınacak katılımcılar belirlenirken cinsiyet ve okulun bulunduğu yerin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi dikkate alınmıştır. Katılımcı öğretmenlerle ilgili kişisel bilgiler Tablo'1 de ayrıntılı olarak sunulmuştur:

Tablo 1: Öğretmenlerin Cinsiyet, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Düzeye Göre Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Düzey
Katılımcı 1	Kadın	Düşük
Katılımcı 2	Kadın	Orta
Katılımcı 3	Erkek	Düşük
Katılımcı 4	Kadın	Yüksek
Katılımcı 5	Erkek	Düşük
Katılımcı 6	Kadın	Orta
Katılımcı 7	Erkek	Düşük
Katılımcı 8	Erkek	Yüksek
Katılımcı 9	Kadın	Düşük
Katılımcı 10	Kadın	Yüksek
Katılımcı 11	Erkek	Düşük
Katılımcı 12	Kadın	Orta
Katılımcı 13	Kadın	Orta
Katılımcı 14	Kadın	Orta
Katılımcı 15	Erkek	Düşük
Katılımcı 16	Erkek	Düşük
Katılımcı 17	Kadın	Yüksek
Katılımcı 18	Erkek	Yüksek
Katılımcı 19	Erkek	Orta
Katılımcı 20	Erkek	Yüksek

Tablo 1'de görüldüğü üzere cinsiyet dağılımına göre 10 erkek 10 kadın öğretmen; yerleşim yerlerinin dağılımında ise 6'sı araştırma yapılan ilin merkezinde sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi yüksek olan bölgelerde görev yapan, 6'sı araştırma yapılan ilin merkezinde

sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi orta olan bölgelerden 8'i araştırma yapılan ilin merkezinde sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi düşük olan bölgelerden olmak üzere toplam 20 öğretmen çalışma grubuna alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veriler, Sivas il merkezinde görev yapan 20 sınıf öğretmeni, araştırmada kullanılmak üzere geliştirilen, bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Ankette demografik bilgilerin yanında *i. Sizce liderlik nedir? kısaca tarif ediniz? ii. Okul yöneticilerinden beklenen liderlik davranışları nelerdir?* şeklinde iki açık uçlu soru yer almaktadır. Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen açık uçlu sorular öncelikle araştırmanın çalışma grubunda yer almayan iki öğretmene yöneltilmiş, elde edilen sonuçlara göre soruların açık ve anlaşılır olduğu görülmüştür. Ayrıca sorular nitel araştırmalar konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından incelemeye tabi tutulmuş ve son olarak iki Türkçe öğretmeni tarafından gözden geçirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler, araştırma öncesi hazırlanan çözüm kriterlerine göre analiz edilmiştir. Buna göre araştırmada sırasıyla sınıf öğretmenlerinin liderlik tanımları; sınıf öğretmenlerinin liderliği tanımlarken kullandıkları kavramlara yönelik sıklık tablosu; öğretmenlerin, yöneticilerden beklenen liderlik davranışlarına ilişkin ifadelerinin, etik liderlik, dönüşümcü liderlik, vizyoner liderlik, öğretimsel liderlik ve geleneksel liderlik kapsamında sınıflandırılması; öğretmenlerin, yöneticilerden beklenen liderlik davranışlarına ilişkin ifadelerinde kullanılan kavramlara yönelik sıklık tablosuna yer verilmiş, sonuçlar ilgili literatüre göre değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde içerik ve betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Bu amaçla veriler dört aşamada analiz edilmiştir: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması. Bu süreçte, katılımcıların verdiği cevaplardan elde edilen veriler kodlanmış, elde edilen kodlardan yola çıkılarak kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temalar bulunmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İki araştırmacı tarafından aynı süreç takip edilmiş ve ortaya iki araştırmacının ortak görüşleri doğrultusunda kodlar ve temalar çıkmıştır. Bu kodlar ve temalar düzenlenerek elde edilen bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca betimsel analizde, görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak için sık sık doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Katılımcılara (K1, K2, K3.....K20) şeklinde rumuzlar verilmiştir. Ayrıca araştırma sürecinde elde edilen tüm veriler, araştırmacının kendisi dışında, başka bir araştırmacı tarafından değerlendirip, ayrı ayrı kodlanmış ve tüm kodlamalar arasında genel anlamda görüş birliği sağlanmıştır. İki araştırmacının birbirinden bağımsız olarak kullandıkları kodların tutarlığı "Görüş Birliği" ya da "Görüş Ayrılığı" şeklinde işaretlemeler yapılarak belirlenmiştir. Buna göre nitel verileri inceleyen iki uzman arasında %82 oranında görüş birliği sağlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma sonunda elde edilen bulgular "*etik liderlik*", "*dönüşümcü liderlik*", "*vizyoner liderlik*", "*öğretimsel liderlik*" ve "*geleneksel liderlik*" olmak üzere beş ana tema altında toplanmıştır. Bu bulgular tekrar sıklığı, tekrar eden kavram sıklığı ve toplam kavram içerisindeki yüzde dağılımları biçiminde tablolaştırılmış ve her bir temaya ilişkin katılımcıların görüşleri sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlere ilk olarak "*Sizce liderlik nedir?*" sorusu sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 2 ve Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Liderlik Tanımlarında Kullandıkları Kavramların Dağılımları

Kullanılan kavramlar	Tekrar Sıklığı	Tekrar Eden Kavram Sayısı (f)	Toplam İçerisindeki Yüzde (%)	Kavram Yüzde (%)
Başarı, sabır, hoşgörü, fedakârlık, eşitlik, sezgi, zekâ, gelişim, uyum, ilke, hukuk, yasa, meslek, adalet, yetenek, sorgulama, temsil, olumlu ilişki, düzen, başkan, ışık tutma	1	21	10,08	
Gözetim, amaç, hak, güç, iletişim, bilgi, davranış, hedef, hitap, topluluk, yol gösterme	2	11	5,28	
Değişim, idare, etkileyicilik, beraberlik, yönetme, yararlılık, örnek olma, önderlik, toplum, vasıf	3	10	4,80	
Sorumluluk, grup	4	2	0,96	
Harekete geçirmek, çevresindeki bireyler	5	2	0,96	
Yönetme	6	1	0,48	
Yönlendirme	7	1	0,48	

Tablo 2’de öğretmenlerin liderlik tanımlarında kullandıkları kavramların dağılımlarına ait bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin liderlik tanımlarında en çok kullandıkları kavramların yönlendirme (mod =7, f=21, % 0,48), yönetme (mod=2, f=11, % 0,48) ve harekete geçirmek ile çevresindeki bireyler (mod =5, f=2, % 0,96) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin liderlik tanımlarında en az kullandıkları kavramların başarı, sabır, hoşgörü, fedakarlık, eşitlik, sezgi, zeka, gelişim, uyum, ilke, hukuk, yasa, meslek, adalet, yetenek, sorgulama, temsil, olumlu ilişki, düzen, başkan ve ışık tutma (mod=1, f=21, % 10,08) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en çok ve en az kullandıkları kavramlar incelendiğinde liderlikle ilgili algılarının yön veren, ana kararları alan ve birlikleri harekete geçiren kişilerin bireysel dünya görüşüne dayandığı ifade edilebilir.

Kavramları destekleyecek şekilde öğretmenlerin (Ö1, Ö4, Ö5 ve Ö13) sizce liderlik nedir sorusuna ilişkin görüşlerinden bir kaçışaşağıdaki gibidir:

(Ö1) *“Liderlik, bir kişinin tavır ve davranışları ile çevresindeki insanlara örnek olabilme, diğerlerini yönlendirebilme ve onların davranışlarını olumlu yönde etkileme yeteneğidir.”*

(Ö4) *“Liderlik, insanları ortak hedeflere ulaştırmak üzere harekete geçirmek için onları yönlendirmek, başkanlık etmek, idare etmek çevresini etkileyebilmektedir.”*

Ö5’in liderliği temsil edilen meslekteki yasal sınırlara uygun görev ve sorumluluklarla ilişkilendirilmesi dikkat çekici bulunmuştur:

(Ö5) *“Liderlik, temsil edilen mesleği ve mesleği icra eden personelin yasal sınırlar içerisinde hak, hukuk ve adalet ilkelerini korumak ve bunlarla birlikte insani vasıflarını yaşatarak görev ve sorumluluk sahibi olmaktır.”*

(Ö13) *“Liderlik, sorumlu olduğu topluluğu ortak amaçlar doğrultusunda karmaşaya yol açmadan idare edebilmek, her birinin haklarını gözeterek grubu başarıya yönlendirebilmektir.”*

Öğretmenlerin liderlik kavramına ilişkin yaptıkları tanımlardan elde edilen kavramların liderlik yaklaşımına göre değerlendirilmesi Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Liderlik Tanımlarında Kullandıkları Kavramların Liderlik Yaklaşımlarına Göre Dağılımı

	Kullanılan kavramlar	Tekrar Eden Kavram Sayısı(f)	Toplam Kavram İçerisindeki Yüzde(%)
Etik Liderlik	Sorumluluk, hak, hoşgörü, adalet, hukuk, yasa, olumlu ilişki, eşitlik, davranış, beraberlik, fedakârlık, sabır, örnek olma, güç, meslek, vasıf, hitap, toplum, topluluk, grup, temsil	21	11,97
Dönüşümcü Liderlik	Değişim, harekete geçirmek, gelişim, uyum, güç, etkileycilik, iletişim, yetenek, gözetim, yararlılık, temsil, sorgulama	12	6,84
Vizyoner Liderlik	Amaç, hedef, sezgi, ilke, uyum, gelişim, etkileycilik, önderlik, ışık tutma, yararlılık, yetenek, temsil	12	6,84
Öğretimsel Liderlik	Başarı, bilgi, zeka, çevresindeki bireyler, grup, topluluk, beraberlik, temsil	8	4,56
Geleneksel Liderlik	Yönetme, yönlendirme, yol gösterme, başkan	4	2,28

Tablo 3’de verilen dağılım incelendiğinde öğretmenlerin etik liderlik, dönüşümcü liderlik, vizyoner liderlik, öğretimsel liderlik ve geleneksel liderlik yaklaşımlarına göre 48 adet farklı kodlanmış liderlikle ilgili kavramlara sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenler liderlikle ilgili kullandıkları sorumluluk, hak, hoşgörü, adalet, hukuk, yasa, olumlu ilişki, eşitlik, davranış, beraberlik, fedakârlık, sabır, örnek olma, güç, meslek, vasıf, hitap, toplum, topluluk, grup, temsil (f=21) kavramları bakımından etik liderlik yaklaşımına; değişim, harekete geçirmek, gelişim, uyum, güç, etkileycilik, iletişim, yetenek, gözetim, yararlılık, temsil, sorgulama (f=12) kavramları bakımından dönüşümcü liderlik yaklaşımına; amaç, hedef, sezgi, ilke, uyum, gelişim, etkileycilik, önderlik, ışık tutma, yararlılık, yetenek, temsil kavramları açısından vizyoner liderlik yaklaşımına; başarı, bilgi, zeka, çevresindeki bireyler, grup, topluluk, beraberlik, temsil (f=8) kavramları bakımından öğretimsel liderlik yaklaşımına ve yönetme, yönlendirme, yol gösterme, başkan (f=4) kavramları açısından geleneksel liderlik yaklaşımına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bulgulara göre öğretmenlerin en çok kullandıkları kavramların sırasıyla etik liderlik, dönüşümcü liderlik ve vizyoner liderlikle ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle öğretmenlerin en fazla etik liderlikle ilgili kavrama sahip olmaları, onların kişisel faaliyetlerinde ve kişilerarası ilişkilerde normatif uygunluk çerçevesinde yönetim sergileyen ve bu tarz yönlendirmeleri karşılıklı iletişim ile ahlaki düşünmeye yönelterek artırmayı hedefleyen bir liderlik tarzını benimsediklerini göstermesi açısından önemli olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere daha sonra “Bir lider olarak okul yöneticinizin göstermesini beklediğiniz liderlik davranışları nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 4 ve Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinden Bekledikleri Liderlik Davranışlarında Kullandıkları Kavramların Dağılımı

Kullanılan Kavramlar	Tekrar Sıklığı	Tekrar Kavram (f)	Eden Sayısı	Toplam Kavram İçerisindeki Yüzde (%)
Dürüstlük, yetki, arkadaş canlısı, ikna, ödüllendirme, düşünme, yönetmelik, davranış, araştırmacı, saygı, formal, informal, tutarlılık, idare, başarı, paylaşım, tecrübe, zeki, maneviyat, sezgi, gelişim, sözüne sadık, çevik, sosyal, kültürel, risk, taktir, önder, huzur, sükunet, eğitim, insani ilişkiler, hedef, program, otorite, tarafsız, kararlı, etkileyicilik, hitap	1	40		25,20
Çalışkan, güven, yetenek, bilinç, yasa, kişilik, vasıf, amaç, koruma	2	9		5,67
Gülyüz, bilgi, sorumluluk, grup, güç, fikir alma, dinleme	3	7		4,41
Eşitlik, anlayış, yenilik, iletişim, beraberlik, uzman	4	6		3,78
Adalet	5	1		0,63

Tablo 4'te öğretmenlerin okul yöneticilerinden bekledikleri liderlik davranışlarında kullandıkları kavramların dağılımlarına ait bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin okul yöneticilerinden bekledikleri davranışlarda en çok kullandıkları kavramların adalet (mod=5, f=, %), eşitlik, anlayış, yenilik, iletişim, beraberlik ve uzmanlığın (mod=4, f=, %) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin okul yöneticilerinden bekledikleri davranışlara en az kullandıkları kavramların dürüstlük, yetki, arkadaş canlısı, ikna, ödüllendirme, düşünme, yönetmelik, davranış, araştırmacı, saygı, formal, informal, tutarlılık, idare, başarı, paylaşım, tecrübe, zeki, maneviyat, sezgi, gelişim, sözüne sadık, çevik, sosyal, kültürel, risk, taktir, önder, huzur, sükunet, eğitim, insani ilişkiler, hedef, program, otorite, tarafsız, kararlı, etkileyicilik ve hitap (mod=1, f=, %) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en çok ve en az kullandıkları kavramlar incelendiğinde okul yöneticilerinden bekledikleri liderlik davranışlarıyla ilgili algılarının öğretmenler üzerinde adaletle yönelik bir etki oluşturan, kendisine ve işine yönelik yenilikçi ve uzman bir bakış açısına sahip olan, işbirliği ile karşılıklı iletişime önem veren bir rol modelle ilişkili olduğu söylenebilir.

Kavramları destekleyecek şekilde öğretmenlerin (Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13 ve Ö14) sizce liderlik nedir sorusuna ilişkin görüşlerinden bir kaçışağıdaki gibidir:

(Ö1) "Okul yöneticisinin iletişim becerisi yüksek olmalıdır."

(Ö2) "Okul yöneticileri adil olmalıdır."

(Ö4) "Okul yöneticileri güler yüzlü olmalıdır."

(Ö6) "Okul yöneticisinin ikna kabiliyeti yüksek olmalıdır."

(Ö8) "Okul yöneticisi başarıyı paylaşmalıdır."

(Ö9) "Okul yöneticisi güçlü sevgilere sahip olmalıdır."

(Ö10) "Okul yöneticisi risk alabilmelidir."

(Ö12) "Okul yöneticisi eğitim için gerekli materyali ve ortamı sağlamalıdır."

Ö(13) "Okul yöneticisi etkileme gücüne sahip olmalıdır."

Ö(14) "Okul yöneticisi otoriter olmalıdır."

Öğretmenlerin okul yöneticilerinden bekledikleri liderlik davranışlarına ilişkin kullandıkları kavramlardan liderlik yaklaşımlarına göre değerlendirilmesi Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinden Bekledikleri Liderlik Davranışlarında Kullandıkları Kavramların Liderlik Yaklaşımlarına Göre Dağılımı

	Kullanılan Kavramlar	Tekrar Eden Kavram Sayısı (f)	Toplam Kavram İçerisindeki Yüzde(%)
Etik Liderlik	Dürüstlük, arkadaş canlısı, düşünme, yönetmelik, davranış, saygı, tutarlılık, paylaşım, tecrübe, maneviyat, sözüne sadık, çevik, sosyal kültürel, taktir, huzur, sükunet, insani ilişkiler, tarafsız, kararlı, hitap, güven, yetenek, yasa, kişilik, vasıf, koruma, güler yüz, sorumluluk, güç, dinleme, fikir alma, eşitlik, anlayış, adalet, beraberlik, grup	37	28,86
Dönüşümcü Liderlik	İkna, araştırmacı, gelişim, risk, etkileycilik, güç, yenilik, iletişim, beraberlik, grup	10	7,80
Vizyoner Liderlik	Araştırmacı, amaç, sezgi, risk, önder, hedef, etkileycilik, yenilik, iletişim, beraberlik, grup	11	8,58
Öğretimsel Liderlik	Eğitim, program, ödüllendirme, başarı, araştırmacı, formal, informal, başarı, zeki, çalışkan, bilinç, bilgi, uzman, beraberlik, grup	15	11,70
Geleneksel Liderlik	Yetki, idare, otorite, güç, grup	5	3,90

Tablo 5'te verilen dağılım incelendiğinde öğretmenlerin etik liderlik, dönüşümcü liderlik, vizyoner liderlik, öğretimsel liderlik ve geleneksel liderlik yaklaşımlarına göre 63 adet farklı kodlanmış okul yöneticilerinden bekledikleri liderlik davranışı ile ilgili kavramlara sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenler yöneticilerden bekledikleri liderlik davranışıyla ilgili kullandıkları dürüstlük, arkadaş canlısı, düşünme, yönetmelik, davranış, saygı, tutarlılık, paylaşım, tecrübe, maneviyat, sözüne sadık, çevik, sosyal kültürel, taktir, huzur, sükunet, insani ilişkiler, tarafsız, kararlı, hitap, güven, yetenek, yasa, kişilik, vasıf, koruma, güler yüz, sorumluluk, güç, dinleme, fikir alma, eşitlik, anlayış, adalet, beraberlik, grup (f=37) kavramları bakımından etik liderlik yaklaşımına; ikna, araştırmacı, gelişim, risk, etkileycilik, güç, yenilik, iletişim, beraberlik, grup (f=10) kavramları bakımından dönüşümcü liderlik yaklaşımına; araştırmacı, amaç, sezgi, risk, önder, hedef, etkileycilik, yenilik, iletişim, beraberlik, grup (f=11) kavramları açısından vizyoner liderlik yaklaşımına; eğitim, program, ödüllendirme, başarı, araştırmacı, formal, informal, başarı, zeki, çalışkan, bilinç, bilgi, uzman, beraberlik, grup (f=15) kavramları bakımından öğretimsel liderlik yaklaşımına ve yetki, idare, otorite, güç, grup (f=5) kavramları açısından geleneksel liderlik yaklaşımına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bulgulara göre öğretmenlerin en çok kullandıkları kavramların sırasıyla etik liderlik, öğretimsel liderlik ve vizyoner liderlikle ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle öğretmenlerin en fazla etik liderlikle ilgili yöneticilerden liderlik davranışları beklmeleri onların, moral ve bürokratik gücü kişiliğinde

birleştiren, gerçeği tanımlamaya ilişkin bir değerler ve inançlar sistemi oluşturan tutarlı liderlere ihtiyaç duyduklarını göstermeleri açısından önemli olabilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğretmenlerin liderlik kavramını tanımlarken en çok kullandıkları kelimenin “yönlendirme” olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin okul yöneticilerine dair liderlik algılarının yön veren, ana kararları alan ve birlikleri harekete geçiren kişilerin bireysel dünya görüşüne dayandığı ifade edilebilir. Bu durum temelde insanların güçsüz olduğu, kişisel görüşe sahip olmadığı, değişim güçlerine hakim olmadığı zamanlarda liderlerin giderebileceği açıklara sahip oldukları görüşüyle desteklenebilir. (Senge, 1993:363).

Araştırmada liderlik tanımına ilişkin kullanılan kavramların liderlik davranışlarına göre dağılımında, bu kavramların en çok etik liderlik bölümünde yer aldığı görülmüştür. Öğretmenlerin tanımlama yaparken en çok etik liderliğe ilişkin kavramlara sahip olması okullarındaki kültürün güçlenmesi ve gelişmesi açısından önemli olabilir. Uğurlu (2012) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin yöneticilerin etik liderlik davranış algılarının yüksek olduğu görülmüştür. Erdoğan (2012) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmenlerin yöneticilerinin etik liderlik davranışlarını “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olumlu olarak betimlemişlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin okul yöneticilerinden bekledikleri liderlik davranışlarında en çok kullandıkları kelimenin “adalet” olduğu görülmüştür. Merson ve Bussey’e (2007) göre, söz konusu adalet ve eşitlikten liderler sorumludur. Küçükkaraduman (2006) tarafından yapılan araştırmada adaletle ilişkin 18 ilkenin değerlendirilmesi sonucunda öğretmenlerin okul yöneticilerinin adaletle ilişkin davranışlarını olumlu algıladıkları belirtilmiştir.

Araştırmada okul yöneticilerinden beklenen liderlik davranışlarına ilişkin kullanılan kavramların liderlik davranışlarına göre dağılımında, bu kavramların en çok etik liderlik bölümünde yer aldığı görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin okul müdürlerinden öncelikle etik liderlik davranışlarını (adalet, doğruluk, dürüstlük, saygılı olma vb.) sergilemelerini beklediklerini gösterebilir. Arslantaş ve Dursun’a (2008) göre liderlerin davranışları ve izlediği stratejiler, çalışanlar tarafından etik açıdan doğru bir şekilde algılandığı zaman anlamlı olduğu görüşü bu bulguyu desteklemektedir. Yıldırım ve Başbuğ (2010) tarafından yapılan bir araştırmada ise öğretmenlerin, okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarını algılama düzeyleri yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkılarak:

Çağdaş liderlik yaklaşımlarındaki gelişmelere uygun olarak okul liderliğini yeniden ele alma konusu gündeme alınmalıdır. Bu kapsamda: a) Okul müdürlerine okullarda sergilemeleri gereken liderlik rolleri ile ilgili olarak hizmet öncesi ile hizmetçi eğitim çalışmalarında çağdaş liderlik türlerine ilişkin konulara yer ve öncelik verilmelidir. b) Okul yönetiminde özellikle etik liderlik uygulamasına ilişkin formal ve özellikle de informal uygulama örnekleri her düzeyden okul yöneticilerine tanıtılmalıdır. c) Okul müdürlerinin liderlik rolleri konularında tezli veya tezsiz yüksek lisans programlarına katılmaları teşvik edilmelidir. d) Bu araştırma Sivas ilindeki resmi ilköğretim okullarında görevli müdürlerin, okullarında sergiledikleri liderlik rollerini öğretmen algılarına göre ölçmektedir. Benzer çalışma tüm okul düzeylerinde ve Türkiye’deki başka illerde de yapılabilir. e) Resmi ilköğretim okulu müdürleri ile özel ilköğretim okulu müdürlerinin sergiledikleri liderlik rollerinin öğretmenler tarafından nasıl algılandığının karşılaştırıldığı bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akdag, B. (2002). Öğretim Liderliğinin Bir Davranış Boyutu: Okulun Misyonunu Tanımlama. *Eğitim Araştırmaları*, (9), 1-7.
- Altinkurt, Y. ve Yılmaz, K. (2013). Yönetimde Yeni Yaklaşımlar. Memuhoğlu, H. B ve Yılmaz, K. (Ed.). *Stratejik Yönetim ve Strateji Liderlik* (132). Ankara: Pegem Akademi
- Arslantaş, C.C. ve Dursun, M. (2008). Etik Liderlik Davranışının Yöneticiye Duyulan Güven ve Psikolojik Güçlendirme Üzerindeki Etkisinde Etkileşim Adaletinin Dolaylı Rolü. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt/Vol.: 8, Sayı/No: 1, S. 111–128.
- Aydın, M. (2000). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Blase, J. ve Blase, J. (2000). Effective Instructional Leadership, Teachers Perspectives on How Principals Promote Teaching and Learning in School. *The Universty of Georgia, Athens, Georgia, USA*, (38),130-141.
- Brengelmann, J. (1995), *Davranışçı Psikoloji Açısından Vizyoncu ve Karizmatik Yönetim* (Çev: Veli KARAGÖZ), Vizyon Yönetimi, İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Bursalıoğlu, Z. (2013). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Akademi, 204
- Çelik, V. (2003). *Eğitimsel Liderlik* (4.Baskı). Ankara: Pegem A.
- Çetin, N. G. ve Beceren, E. (2007). Lider Kişilik: Gandhi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 110-132.
- Erçetin, Ş. (2000). *Lider Sarmalında Vizyon* (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdem, A. R. (2015). Eğitim Yönetim Etiği ve Eğitim Yönetiminde Etik Liderliğin Kritiği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (10), 1-15.
- Erdoğan, Ç. (2012) İlköğretim Okulu Müdürlerinin Davranışlarının Etik İlkelere Uygunluğu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (2), 503-518.
- Ergün, T. ve Polatoğlu, A. (1992). *Kamu Yönetimine Giriş*. Ankara: TODAİE Yayın.
- Karip, E. (1998). Dönüşümcü Liderlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4(4), 443-465.
- Koçel, T. (2001). *İşletme Yöneticiliği Yönetim ve Organizasyon Organizasyonlarda Davranış Klasik Modern Çağdaş ve Güncel Yaklaşımlar*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.
- Korkmaz, M. (2006). Okul Yöneticilerinin Kisilik Özellikleri ile Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (46):199-226.
- Küçükkaraduman, E. (2006). *İlköğretim Okul Müdürlerinin Etik Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Merson, S. ve Bussey, L. (2007). Educational Leadership for Social Justice: Enhancing the Ethical Dimension of Educational Leadership. *Cothocic Education*, 11,2.
- Senge, P. M. (1993). Beşinci Disiplin. *Yapı Kredi Yay*, 1, 11.
- Sergiovanni, T. (2001). *Leadership: What's in it for Schools?*. London; Routeledge Falmer
- Schleechty, P. C. (2014). *Shaking Up The School House: How To Support and Sustain Educational Innovation* (3 B.). (Y. Özden, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 176-177.
- Şişman, M. (2004). *Öğretim Liderliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Tosun, K. (2000) *İşletme Yönetimi*. Ankara: Savaş Yayınları,243.
- Uğurlu, C. T. (2012). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yönetici Etik Liderlik Davranışına İlişkin Algıları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 203-213.
- Yıldırım, A. ve Baştuğ, İ. (2010). Teachers' Views about Ethical Leadership Behaviors of Primary School Directors. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 4109–4114
- Yılmaz, K. (2004). Okul Yöneticilerinin Destekleyici Liderlik Davranışları ile Okullardaki Güven Arasındaki İlişki Konusunda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004, Sayı:550. [Http://www.Pegem.Net/.../3-8248](http://www.Pegem.Net/.../3-8248).
- Zel, U. (2001). *Kisilik ve Liderlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 102-154.